ཕྲུང་ཕྲུང་གི་ཆ་སྤོད་ལམ་སྟོན།

BirdLife INTERNATIONAL

ROYAL SOCIETY FOR PROTECTION OF NATURE

KNCF

This book is the translated version of the International Crane Foundation's (ICF) book titled Field Guide to Crane Behaviour. RSPN would like to thank ICF for granting the permission for it's reproduction in Dzongkha.

ཕྲུང་ཕྲུང་གི་རྒྱ་སྨོད་ལམ་སྟོན།

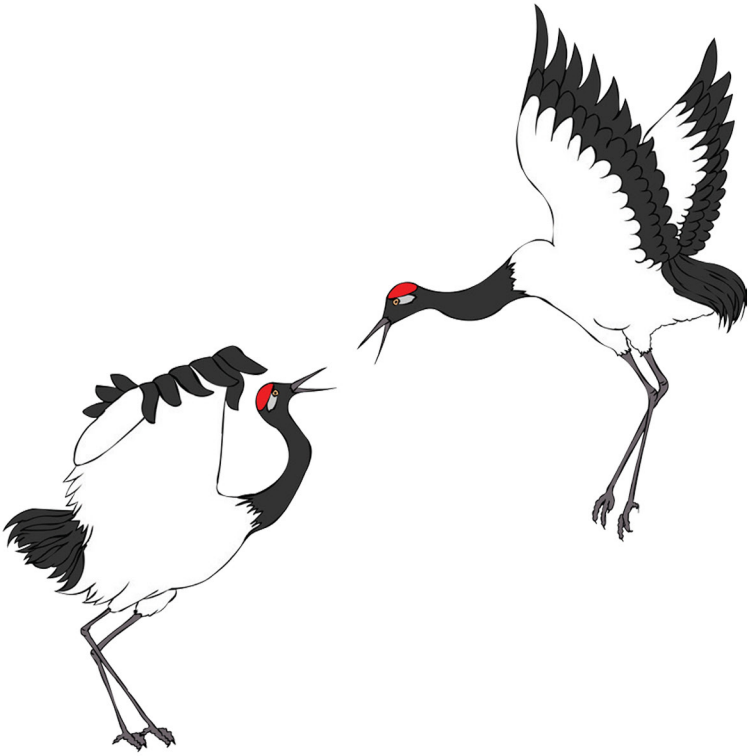

BirdLife INTERNATIONAL

ROYAL SOCIETY FOR PROTECTION OF NATURE

KNCF

ཁྱུང་ཁྱུང་གི་བྱ་སྤྱོད།

མི་དང་ཁྱུང་ཁྱུང་གཉིས་ཀྱི་རིག་པ་དང་འཚོར་སྣང་བཟླ་ས་ཉམས་ཀྱི་བྱ་སྤྱོད་ཚུ་ཅོག་ར་འཐད། ཁྱུང་ཁྱུང་ཚུ་གིས་སྟན་ཆ་གཏང་ནི་མེད་ དེ་འབད་ལ་བ་ ཁོང་ར་གི་སེམས་ཁར་བབས་མི་གཉེན་གྱོགས་ གཞོང་ནི་གི་དོན་ལུ་ཐོ་ཁག་ཨིན།

དེ་བཟུམ་སྟེ་ རང་གི་ས་ཁོངས་ནང་ལུ་ གཞན་ཆུམ་འཛུལ་འབད་མི་བཅུག་ནི་དོན་ལུ་ ར་བ་སྒོར་ཏེ་ ཆུམ་འཛུལ་མ་འབད་ ཟེར་བའི་བཤད་བྱང་ཚུ་བཀལཕ་བཟུམ་འབད ཁྱུང་ཁྱུང་ཚུ་གིས་ཡང་ གནམ་ས་ལའི་དུས་ཚོད་ལུ་ རང་གི་ས་ཁོངས་ སྒང་བཏབ་པའི་སྐབས་ ཁྱུང་ཁྱུང་གཞན་འོངས་མི་བཅུག་ནི་ ཐབས་ལུ་ གཟུགས་ཀྱི་སྒྲ་ཟིང་ གཤོག་གཅད་ གཡབ་ མཁྱེ་ཏོག་ཁ་དམར་ཚུ་ཡང་སྟོན་ནི་ཡོད་པ་ཨིན།

མ་གཞི་ཁྱུང་ཁྱུང་ཚུ་གིས་ཁོང་ར་འི་སྐོར་ལས་ཅ་གོ་ནི་དོན་ལུ་བྱ་སྤྱོད་མ་འདཔ་ལེ་ཤུ་ཅིག་སྟོན་ནི་ཡོད་པ་ཨིན། ནུ་ཚུ་ ཁྱུང་ཁྱུང་འཁྱམས་ས་འི་ས་ཁོངས་ལུ་གཟིགས་སྐོར་ ཏྲོན་མ་དང་ ལམ་སྟོན་ལག་དེབ་འདི་ བསྒྲམ་སྟེ་བཀའ་དྲིན་བསྐྱང། ནམ་ར་ཨིན་རྒྱང་ཁྱུང་ཁྱུང་གིས་རྒྱམ་འགྱུར་བྱ་སྤྱོད་མ་འདཔ་ཅིག་སྟོན་ས་མཐོ་པའི་སྐབས་ལུ་ ལག་དེབ་འདི་ནང་བལྟ་སྟེ་ ཁྱོད་ཀྱིས་རྒྱམ་འགྱུར་གྱི་མིང་དང་ བཤད་དོན་ གཅིག་སྟོནམ་ཨིན་ན་ཅ་གོ་ཚུགས། སེམས་ཅན་གྱིས་གཅིག་ཡང་མ་འབད་བར་སྟོད་པའི་སྐབས་ལུ་ཡང་ དོན་དགོ་ཅིག་ཡོད་པ་ཨིནམ་ཐུགས་ཁར་བསྒྲམ་སྟེ་བཀའ་དྲིན་བསྐྱང།

ཁྱུང་ཁྱུང་གི་འཚོ་བསྟར་འཚོར་རིམ།

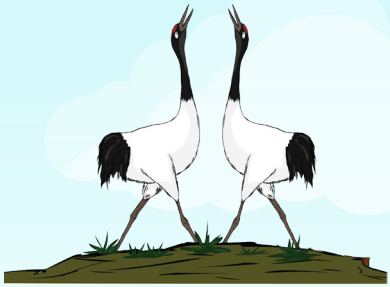

ཕམ་གྱིས་ས་སྦྲང་བཏབ་སྟེ་ཚང་བཟོ་

འབད་སྒོར་རོགས་འགྲུབ་ཡིན།

ཕམ་གྱིས་བྱང་ཕྱོགས་ལུ་གནས་སྒོ་འགྱོཔ་

ད་ ཕྱི་ཆུང་དང་ཁ་ཆལ་འགྱོཔ་ཡིན།

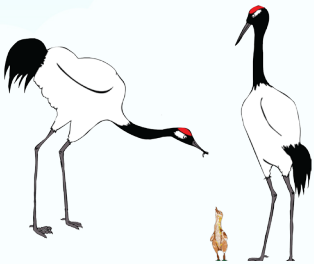

ཕམ་གྱིས་གྱོར་བཏང་ལུ་ ཕྱི་ཆུང་གཅིག་

གསོཔ་ཡིན།

ལྷོ་འཚོལ་ནི་དང་ཨཱཧཱ་ནི།

ཕྱི་ཆུང་འཕུར་ཐང་ལས་ལྟབ་ནི།

ཕམ་དང་ཕྱི་ཆུང་ལྷོ་ཕྱོགས་ལུ་གནས་སྒོ་ནི།

བདག་འཛིན་དང་ཉམས་བཅོས།

མཆོ་ཏོ་གིས་གཞོང་ནི།

མཆོ་ཏོ་གིས་འབད་ སྤྱ་དང་གཤོག་སྒྲ་ཚུ་རིམ་པ་ལེགས་ཤོམ་འབད་བསྒྲིག་ཏེ་ ཤིང་ཤང་མ་འབད་བཞགས་ཡིན། མཇུག་སྒྲའི་མཚམས་ལས་ཚུ་དང་ཁུ་བ་འཐོན་ཁའི་རྩ་ལམ་བརྒྱུད་དེ་ཉུམ་འཐོན་མི་དེ་གིས་ སྤྱ་དང་གཤོག་སྒྲ་ཚུ་ ཉམས་མ་བཏུག་པར་བཞགས་ཡིན། སྤྱ་དང་གཤོག་སྒྲ་ཚུ་ཆ་ཤས་ཀ་ལ་ བའུད་འགྱོ་ནི་ཡོད་པ་ལས་ ལོ་རེ་ལུ་ སྤྱ་དང་གཤོག་སྒྲ་ཚུ་གསར་པ་ཚར་རེ་སྐྱེས་ཡོད་ཡིན། ཁྱང་ཁྱང་ཚུ་ མཆོ་ཏོ་གིས་གཞོང་སྟེ་ སྤྱ་དང་གཤོག་སྒྲ་ཚུ་ བདག་འཛིན་འཐབ་ནི་ལུ་ དུས་ཡུན་ལེ་ཤ་ཐྲིན་དོ་ཡོད་པ་ཡིན།

རྫ་ཆགས་བཟའ་ཐང་།

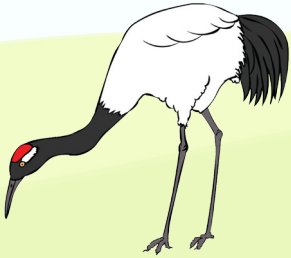

ཁྱང་ཁྱང་གིས་དུས་ཡུན་མང་ཤོས་ར་ བཞེས་སྒྲ་འཚོལ་ཏེ་ཇོ་གས་པ་ཡིན། ཁྱང་ཁྱང་ཚུ་ ཤ་དང་རྫ་གཉིས་ཆ་རང་བཟའཔ་ཡིན། བཞེས་སྒྲ་ལེ་ཤ་ཅིག་ ཚུ་གཙང་འདམ་གཙང་ནང་ལས་བཟའཔ་ཡིན་རྐྱང་ ཁ་མཐོ་སའི་སྦུང་རྫ་ཚུ་ ནང་ལས་དང་ ས་ནམ་ཞིང་ལྟ་འབད་སའི་ ས་ཁོངས་ཚུ་ལས་ཐོབ་ཡིན་མས།

ཞག་ཉལ་ཐང་།

ཁྱང་ཁྱང་ཚུ་ ཆུ་ཇོང་གཏིང་མེད་ས་ལུ་ཞག་ཉལཔ་ཡིན། ཆུའི་སྐད་ཤར་ཤར་ གོཔ་ད་ལུ་ ཁོང་ལུ་དགྱ་འོངམ་ཡིནམ་ཏ་གོཔ་ཡིན། ཁྱང་ཁྱང་གིས་མཁུ་ཏོ་ཙེལ་ལྷོག་བཏུག་སྟེ་གཤོག་སྒྲའི་འོག་ལུ་ བཏུགས་ཞིནམ་ལས་ སྐབས་ སྐབས་ར་ ཀུངམ་ཡ་གཅིག་ཀུ་ལོང་སྟེ་ཉལཔ་ཡིན།

ས་གནས་འཛིན་སྐྱོང་དང་ཉེན་སྲུང།

གནོད་ཉེན་ཡོད་པའི་སྐབས་ལུ་ ལམ་འགྱོ་ཐངས།

ཏུང་དང་སྟེབ་ཀུ་བཞར་ཚུ་སྦ་ཀག་འབད་སྤྲོངས། ཚོལ་ཟློག་ ཀུག་སུ་ཅིག་འབད་ གོས་ཀྱི་བཏང་འགྱོཿཞིན། རྒྱབ་ཁ་གི་སྒྲོ་ མཇུག་སྒྲོ་བཟུམ་ཡོད་མི་འདི་ ཏུམ་ གྲ་ཅིག་ ཡར་ཁེངས་སུ་ཅིག་འབད་འགྱོཿཞིན། ས་འི་མཐའམ་བདམ་ལྟ་སྟེ་ཁྲལ་མི་ དེ་ཡང་ ཁོང་རང་ཡི་ས་མཚམས་དབང་འཛིན་འབད་བའི་རྟགས་ཞིན། འ་ནི་རྣམ་ འགྱུར་འདི་ ཉེན་ཁ་ཆུང་བའི་རྣམ་འགྱུར་ཅིག་ཞིན། འདི་བཟུམ་གྱི་རྣམ་འགྱུར་ ཡང་ གནམ་སོ་ཁའི་སྐབས་ལུ་ཁྱུང་ཁྱུང་ཚུ་ ང་རྒྱལ་དྲག་སུ་ཅིག་གི་ཐོག་ལས་ རང་སོའི་ས་ཁོངས་ ས་ཁྱོན་འབད་བའི་བརྡ་སྟོན་ཞིན།

ས་ཟིང་ནི་གི་རྣམ་འགྱུར།

ཁྱུང་ཁྱུང་གིས་ས་ཁྱོ་ཐྲོ་ཚུ་གནམ་ཁར་ལོང་ནི་དང་ གསོ་གཅོ་ཐྲོ་གཡབ་ནི་ཚུ་ དགྱ་ཐུང་ཕྱད་ཚུ་འོང་པའི་སྐབས་ ཐུ་ཁོ་རང་འདྲོག་པའི་ཤུགས་ཀྱིས་ ཕར་ ལོགས་ཚུ་ཡང་འདྲོག་བཅུག་ནི་འི་ ཐབས་ལམ་སྟོན་ཞིན་མས། ཕྱལ་ ཕྱལ་འབད་ར་ལྟག་ཀོ་མར་ཀུག་ནི་དང་ སྐད་ཚོར་ནི་ཚུ་ ཐུ་རིགས་སྟེར་ བཏང་གི་འདྲོག་པའི་རྣམ་འགྱུར་ཅིག་ཞིན། ད་རུང་ཁྱུང་ཁྱུང་ས་ཁོངས་ནང་ འགྱོཿད་ གནོད་ཉེན་ཆུང་བའི་བརྡ་དོན་ ཕྱལ་ཕྱལ་འབད་ར་མཐོང་ནི་ ཡོད་པའི་རྣམ་འགྱུར་ཅིག་ཞིན།

གཞུ་དབྱིབས་རྣམ་འགྱུར།

མཆོ་ཏོ་དང་ཤོག་ཐང་གནས་ལར་ལྟོང་སྟེ་ གཞུའི་དབྱིབས་བཟུམ་བཟོ་ མཁུ་ཏོ་གི་ཁ་ དམར་ཡང་སྨོན་འབད་ བྱང་ཕྱོགས་ཀྱིས་ འཇམ་ཏོང་ཏོ་མཐོང་ཚུགས་པ་བཟོ་སྟེ་ མཁུ་ཏོ་ ཆུབ་ལར་དང་གདོང་ལར་གླར་ཕ་ཨིན། གཤོག་ཐང་ཆུ་སྨོན་འབད་ཀྱང་ གཟུགས་སྨོན་ འབད་མཐོང་བཅུག་མི་འདི་ བྱང་ཕྱོགས་ཚུ་འདྲོག་བཅུག་ཞིམ་ལས་ ཁྱུང་ཁྱུང་ཁོང་གཞོད་ ཉེན་ བར་མ་ལས་བསྡུང་བའི་ཐབས་ལམ་སྟོན་མ་ཨིན་མས།

ཤོག་སྨྲོ་གཡབ་ནི།

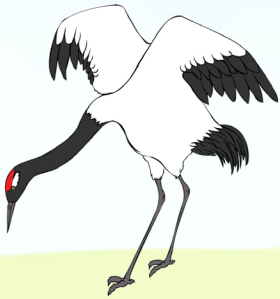

མཁུ་ཏོ་མར་ཀུག་ཞིན་ལས་ ཤོག་སྨྲོ་ཤུགས་འབད་གཡབ་སྟེ་མཁུ་ཏོ་གི་ཁ་དམར་ཚུ་ ཏམ་འཛུལ་འབད་མི་ འགྱེམ་སྟོན་མ་ཨིན། དེ་ཡང་གཞོད་ཉེན་ཆུང་བའི་བཏ་མཆོ་ན་ ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་ཅིག་ཨིན་མ་བཟུམ་འབད་ འདི་ཕལ་ཕལ་སྐབས་མ་གཏོགས་ལྷག་ལུ་ བཀོད་མི་རྣམ་འགྱུར་གཞན་གཉིས་པོ་བཟུམ་ ཙ་རྒག་སྟོན་ནི་མེད།

སྐད་གཅིག་ཐར་ཆུབ་ནི།

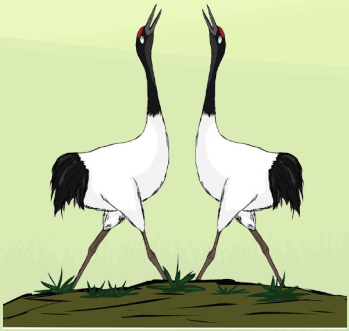

རྣམ་འགྱུར་འདི་ཡང་ ཁྱུང་ཁྱུང་ཕོ་མོ་གཉིས་མཉམ་རྩེ་ཀྱི་ཐོག་ལུ་ ར་ངས་ཤོའི་ ས་ཁོངས་ ས྄ུང་སྒྲོབ་འབད་ནི་དོན་ལུ་དང་ ཕོ་མོ་ཁོང་ར་གཉིས་ཀྱི་ བྱམས་ བཅེ་ཡར་ཆུས་གཏང་ནི་གི་དོན་ལུ་ཡང་ཨིན་མས། ཕོ་མོ་གཉིས་ཀྱིས་ གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་མ་འདྲཕ་སྟོན་པའི་ཐར་ ཤྲད་ཡང་ལོག་ཅི་ལོག་ཅི་ ར་ཆུབ་ཨིན། འ་ནི་རྣམ་འགྱུར་ལུ་གོ་ཐབས་གཉིས་ཡོད། གོ་དོན་དང་པ་འདི་ ཕོ་མོའི་བར་ན་བྱམས་བཅེ་ཡར་ཆུས་གཏང་། གཉིས་པ་འདི་ བྱ་གཞན་ཚུ་ ཁོང་གི་ས་ཁོངས་ནང་ འོང་མི་བཏུག་ནི་འི་ཐབས་ལམ་ཨིན།

ཙོམ་ཅོག་གོམ་ནི།

བྱ་གིས་གཤོག་སྒྲོ་དུམ་གྱ་ཅིག་གཡབ་སྟེ་ ས་ཁ་ལུ་སྐར་ཆ་དག་པ་ཅིག་ཆགས་པ་ཞིན། ཁྱང་ཁྱང་གིས་ ཁོང་རའི་ཙ་རྒྱ་གི་བྱ་སྤྱོད་འདི་ འདོག་པའི་སྐབས་ལུ་ ཡང་ ཟླ་བསྲེ་ཏེ་སྟོན་མ་ཞིན། ཙོམ་ཅོག་འབད་སྟོད་དེ་ འདོག་པའི་ཚུལ་སྟོན་མི་ འདི་ ཚངས་སྤྱབ་ད་གི་ སྟོད་ཐང་ས་དང་འདྲ། ཚངས་སྤྱབ་མི་བྱ་ལུ་ ཁྱོང་རྒྱུད་ཕོག་ནི་ གི་ཉེན་ཁ་ལེ་ཤ་ཡོད་པས་ ཀ་དེ་སྲེ་ཞིན་རྩང་ རྒྱབ་བཤུད་མི་རྒྱབ་ ཟེར་བའི་ བརྡ་ཅིག་ཞིན། འ་ནི་གནས་སྟངས་འདི་ནང་ལུ་ འདོག་ཤུགས་ཚབས་ཆེན་ཞིན་ པའི་བརྡ་མཆོན་གསལ་ཏོག་ཏོ་འབད་ཏ་གོ་དགོས་ཅིག་ཞིན།

ཉིན་སྒྲང་གི་སྐད།

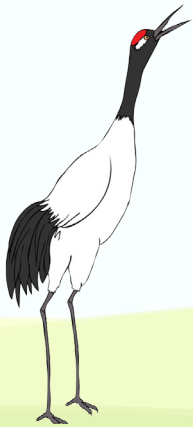

སྐད་ཕེར་ས་ཥ་གཅིག་ ཤུགས་འབད་རྒྱབ་མི་འདི་ ཁོང་ལུ་གཞོད་པའི་དགྱ་ བྱང་ཕྱད་དང་ ཁྱང་ཁྱང་གཞན་ཚུ་སྲོ་ལོགས་ཁར་འོང་མ་བཅུག་པར་བདའ་ གཏང་ནི་དོན་ལུ་ཞིན་མས། ད་རུང་བརྡ་སྐད་ འདི་ཁོང་རའི་ཆ་རོགས་ དང་ཐྲི་ཅུང་ཚུ་ལུ་ དགྱ་འོང་དོ་ཟེར་བའི་ཉེན་བརྡ་ཡང་ཞིན་མས། སྐད་འདི་ ཡང་ཆ་རོགས་གཞན་ཚུ་གིས་ ཡང་ཅིན་ ལོག་སྐད་ཅོག་འཐད་པ་འབད་ ཤུབ་འོང།

ཤོག་ཐང་ཕབ་ནི།

ཤོག་ཐང་ཕབ་ ཙོལ་ལྷོག་གཅུ་སྟེ་ མཆོ་ཏོ་ཤུབ་བའི་ཤོག་ཐང་གཉིས་ཀྱི་སྒྲག་ལས་ ཨར་བཅུགས་ཏེ་ སྐར་ཆ་དག་པ་ཅིག་སྟོད་ཞེན་མ་ལས་སྒྲ་ཟིང་ནི་གི་ རྩམ་འགྱུར་ སྟོན་ཚར་བའི་ཤུལ་ལུ་སྟོན་མ་ཞིན། དེ་ཡང་གཞོད་ཉེན་བར་མ་ཞིན་ཟེར་བའི་རྩགས་ ཅིག་ཞིན།

ལུས་འབྲེལ་གྱི་དོན་ལུ་ལྟ་ཐབས།

བྱ་ཁབ་ནི།

མར་གྱི་ནི་ གཞུ་དཀྱིལས་བཟོ་ནི་ གནམ་ཁར་མཆོང་ནི་ མཁར་ལ་རྩེད་མོ་རྩེད་ནི་ཚུ་གི་ ལྟད་མོ་མ་འདྲལ་ཚུ་རིམ་པ་བཞིན་དུ་སྟོན་མ་ཨིན། ཕྱ་ཚུ་ ཆ་བསྟོམས་ནི་འདི་ ཉུ་ལྟུག་ ཐང་ཆད་སི་སི་གི་ལུ་ཅིག་ཨིན་ལས་ བྱ་ཁབ་དུ་ལུ་ཡང་ ཞེ་ སྡང་དང་ ངརྒྱལ་ལ་སོགས་པའི་ ཁྱོ་བོའི་རྣམ་འགྱུར་ཐོག་ལས་བྱ་ཁབ་ཨིན་མས། ཁྱུང་ཁྱུང་གཞོན་མ་ཚུ་གིས་ དམངས་དང་འབྲེལ་བ་འཐབ་ནི་དང་གཉེན་གྱོགས་ གདམ་ཁ་རྒྱབ་ནི་ དེ་ལས་ཆ་ཀུང་མར་ཕབ་གཏང་ནི་འི་དོན་ལུ་ བྱ་ཁབ་དོ་ཡོད་པ་ ཨིན་མས། གཉེན་གྱོགས་ཆར་གཅིག་བསྟོམས་ཆར་བའི་ཤུལ་ལུ་ ཁྱུང་ཁྱུང་མང་ ཤོས་ཀྱིས་རང་ ཆོ་ཐེངས་གཅིག་གི་དོན་ལུ་གཉེན་གྱོགས་འབད་སྟོངས་ཨིན།

ལུས་འབྲེལ་མ་འབད་བའི་ཉེ་མའི་རྣམ་འགྱུར།

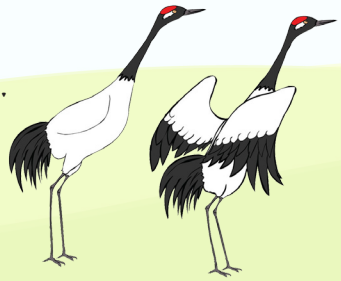

ལུས་འབྲེལ་འབད་ནི་དོན་ལུ་ བྱ་ཁབ་རྣམ་འགྱུར་ཚུ་སྟོན་དོ་ཡོད་པ་ཨིན་མས། དེ་ཡང་མོ་གིས་ཕོ་ལུ་ རྒྱབ་སྐོར་ཞིན་ལས་གཤོག་སྒྲ་དུམ་གྱ་ཅིག་རྒྱང་ རྒྱབ་ སྒྲ་གནམ་ཁར་སེང་སྟེ་སྟོངས་ཨིན། དེ་ལས་མོ་གིས་ ལུས་འབྲེལ་འབད་དགོ་ མཇོ་བའི་སྐད་ཤུགས་འབད་ཡུན་རིང་མོ་ཅིག་རྒྱབ་ཨིན་མས། དེ་འབད་ལ་བ་ ལུས་འབྲེལ་འདི་ཕོ་མོ་གང་རུང་གིས་འགོ་བཙུགས་པ་ཨིན་མས།

ལུས་འབྲེལ།

ལུས་འབྲེལ་འདི་བྱ་ཐུང་བཏོན་རན་པའི་ ནམ་དུས་ལུ་འབད་ལ་ཨིན་མས། ལུས་ འབྲེལ་འབད་ཐང་ཤར་འདི་ཡང་ ཕོ་གིས་མོའི་ཐོག་ཁར་འཛོགས་ཏེ་ ཤོག་ཐང་གཉིས་ ཕར་ཚུར་རྒྱང་སྟེ་ལྷོད་ཚད་སྟོངས་ཏོག་ཏོ་བཟོ་ ཕོ་གིས་ཐིག་ལེ་བཏོན་གཏང་ནི་འི་དོན་ལུ་ མཇུག་སྒྲོ་མར་ཕབ་སྟེ་ དུས་ཆོད་ཐུང་ཀུ་ཅིག་ མོ་མཚན་ཀུ་སྒྲུར་ལ་ཨིན་མས། སྐར་ ཆ་དག་པ་ཅིག་གི་ཤུལ་ལས་ ཕོ་གིས་མོའི་མཁུ་ཏོ་ཀུ་ལས་མར་འབབ་ཨིན།

ཚང་དང་འབྲེལ་བའི་བྱ་སྤྱོད།

ཚང་བཟོ་ཐངས།

ཤོ་མོ་མཉམ་རྒྱབ་ཀྱི་ཐོག་ལས་ ཤིང་དུམ་དང་ཤིང་གི་འདབ་མ་ གཞན་རགས་ རོགས་ཚུ་སྒྲུང་ཞེམ་ལས་ ཚང་བཟོཔ་ཨིན། ཕྱི་རས་བཏང་ལུ་ འ་ནི་རྒྱུ་དངོས་ཚུ་ཡང ཚང་བཟོ་སའི་སྟོ་ལོགས་ཁ་ལས་ བསྡུ་སྒྲོམ་འབདཔ་ཨིན། ཚང་འདི་ཡང་ ཆུ གཅང་འདམ་གཅང་གི་མཐའ་མ་ལུ་བཟོ་བ་ཅིན་ སྟོ་ལོགས་ཁར་ཡོད་མི་སྟོ་ཤིང་ཚུ་ ཁྱང་ཁྱང་གིས་བསྡུ་སྒྲོམ་འབད་དེ་སྒྲུམ་ལས་ ས་སྟོང་ཚུ་ནང་ ཆུ་འཁྱལ་ཏེ་ཡོད་ ས་མཐོངམ་ཨིན། ཚང་བཟོཔ་ད་ཡང་ བྱ་ཚུ་ སྐད་འཐེན་ ལམ་གཅིག་ཁར་འགྲོ་ འབད་ དཀའ་སྟོ་སྟོན་མ་ཨིན།

ཚང་སྒྲུབ་ཐངས།

འདི་ཡང་ གནམ་ཉི་མ་འབད་བ་ཅིན་ ཤོ་མོ་གཉིས་དུས་ཡུན་ཆུ་ཚོད་༢དང་༥གི་བར་ ན་སྐོར་རྒྱབ་འབད་དེ་ ཚང་ནང་གི་སྐོང་རྡོག་ཀུ་སྒྲུབ་ཏེ་ དོད་ཉམས་མ་བཅུག་པར་ བཞག་པ་ཨིན། ནུབ་མོ་འབད་བ་ཅིན་ མར་ཤོས་ཅིག་ར་ ཁྱང་ཁྱང་མོ་གིས་སྐོང་རྡོག་ སྒྲུབས་ཏེ་ ཤོ་གིས་ཕྱི་ལས་དགྱ་བྱང་ལྷད་ཚུ་འོང་མི་འོང་ལྟ་རྟོག་འབད་དོ་ཡོད་པ་ཨིན་ མས། ཤོ་མོ་ གཉིས་ སྐོང་རྡོག་སྒྲུབ་ནི་ཤོར་རྒྱབ་འབད་བའི་སྐབས་སྐོང་རྡོག་ལུ་བལྟ་ ཤེ་ ཏུར་སྒྲ་འབད་དོ་ཡོད་པ་མས། དེ་ལས་སྐོང་རྡོག་ནང་གི་ལྷག་ཀུ་ཚུ་ ཡར་རྒྱས་ སྟོ་མས་ཏོག་ཏོ་འབད་འགྲོ་ནི་དོན་ལུ་སྐོང་རྡོག་ཡར་ཚུར་སྒྲིལཔ་ཨིན། བྱ་རིགས་མང་ ཤོས་ཅིག་ར་ སྐོང་རྡོ་ཁུག་བཅུག་ནི་འདི་ ཉིན་གྲངས་㉚ དེ་ཅིག་འགོར་ཆཔ་ཨིན།

ཚང་གི་སྒྲུང་སྐྱོབ།

ཁྱང་ཁྱང་ལོ་ན་ཁུག་མི་ཚུ་གིས་ གཡོག་ཐད་རྒྱང་སྟེ་གཡོག་ཐད་ཀྱི་སྒྲི་ཏོ་ ས་ ཁར་རིག་ས་ཁ་ས་འབད་ལོངས་སྟོངས་ཨིན། ཁྱང་ཁྱང་ཚུ་གིས་ཕྱིའི་བྱང་ལྷད་ཚུ་ བདའ་ནི་དོན་ལུ་ སྒྲུང་སྐྱོབ་ཀྱི་བཏ་སྐད་ཡང་རྒྱབ་ཨིན།

བྱི་ཌུང་གསོ་ཐང།

ཟན་མ་བྱིན་ཐང།

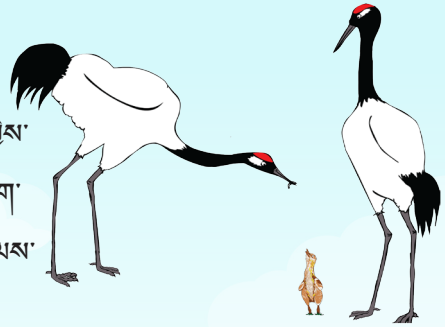

བྱི་ཌུང་གསར་པ་སྒོང་རྟོག་ནང་ལས་འཐོན་ཚར་ཕ་ཅིག་ ཕམ་གྱིས་བཞེས་སྒོ་ ཀ་ཅི་བྱིན་མི་ལུ་བརྟེན་སྟོངས་ཡིན། བདུན་ཕྲག་དུག་པ་ཅིག་གི་ཤུལ་ལས་བྱི་ཌུང་ཁོང་རང་གི་ལྟོ་འཚོལ་བཟའ་ནི་དོན་ལས་ཕམ་གིས་ཟླ་ངོ་ལེ་ཤ་འབད་སྐྱང་བ་བྱེན་མ་ཡིན།

བྱི་ཌུང་གཤོག་སྒྲ་གིས་སྐྱབས་ནི།

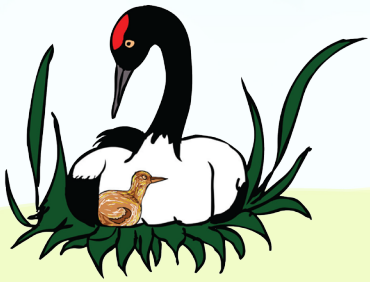

བྱི་ཌུང་ཚུ་ངོ་ཏོག་ཏོ་དང་ སྐམ་ཀོག་ཀོ་འབད་བཞག་ནི་དོན་ལུ་ ཕམ་གི་གཤོག་སྒྲའི་འོག་ལུ་སྟོངས་ཡིན། འདི་གི་ལྟ་ཡང་ ཤོ་གིས་སྐབས་ཤ་ལས་ཤ་ལ་ཡོད་རྩང་ མང་སུ་ཅིག་ཁྱང་ཁྱང་མོ་གིས་འབད་ཕ་ཡིན། བྱི་ཌུང་གཤོག་སྒྲ་གི་འོག་ལུ་སྐྱབས་ཏེ་ ཐུན་གས་ཀྱི་ཚ་ངོ་ངོ་ སྟོམས་ཏོག་ཏོ་འབད་བཞག་ནི་འདི་ བྱི་ཌུང་གས་བཏོན་ཚུ་ལུ་ཁག་ཆེ་ཏོག་ཏོ་ཅིག་ཡིན། དེ་སྒེ་མ་བཞག་པ་ཅིན་ བྱི་ཌུང་གསོ་ཚུགས་པ་ལྟ་ཁག་བཏང་མ་ཡིན།

དགྱ་ཡེར་བཅུག་ནི་རྒམ་འགྱུར།

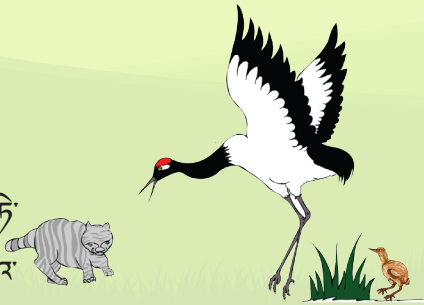

བྱི་ཌུང་ལུ་གཙོ་དེ་ཉིན་ཡོད་པའི་དགྱ་ཚུ་ལུ་ ཕམ་གྱིས་སྐད་ཀྱི་ནི་ དང་ གཤོག་སྒྲ་གཡས་ནི་ལ་ས་ཁོག་པའི་རྒམ་འགྱུར་མ་འདྲ་ཕ་ཚུ་སྟོན་ཏེ་ ཡེར་བཅུག་པ་ཡིན། ཁྱང་ཁྱང་གིས་ དགྱ་ཚུ་ཐག་རིང་ས་རང་ཚུན་བདེ་ སྐྱེལ་ཞིན་ལས་ ཁོང་ར་ལོག་སྟེ་བྱི་ཌུང་ཡོད་ས་འོངམ་ཡིན།

སྨོ་གནས་སྤྱི་ནི།

ཕྱར་རན་པའི་སྐབས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར།

ཁྱང་ཁྱང་གནམ་ཁར་མ་འཕྱར་བའི་ཉེ་མ་ ཚེལ་སྐོག་སྦ་ཀག་བཟོ་སྟེ་ཕྱིང་དོ་ཡོད་པ་ཨིན། འ་ནི་རྣམ་འགྱུར་དེ་གིས་ སྟེ་ཚན་ཆུ་འཕྱར་ནི་འི་གྲ་སྒྲིག་བཟོཎ་ཨིན།

འགོ་ཐོག་འཕྱར་ནི་འི་གྲ་སྒྲིག།

ཕྱི་ཐུང་ཆུ་བླིཁ་གསུམ་དེ་ཅིག་ལངམ་དང་ ཕྱར་སྒོ་དང་པ་ཆུ་ གཟུགས་ཁར་ཉ་ལམ་བཏགས་ཚར་ཁ་ཨིན། ཕམ་གིས་ཕར་ཆུར་བརྒྱུག་ གཡོག་སྒོ་ཆུ་ གཡབ་སྟེ་ཕྱི་ཐུང་ཆུ་གནམ་ཁར་འཕྱར་ནི་ལུ་སེམས་ཤུགས་བསྐྱེད་བཅུགཔ་ཨིན། བདུན་ཕྲག་ལེ་ཤ་ཅིག་གི་རིང་ལུ་ འཕྱར་ནི་སྒྲུང་བ་འབད་ཞིན་ལས་ ཕམ་དང་གཅིག་ཁར་ཕྱི་ཐུང་ཆུ་ གནས་སྒོ་སྟེ་འགྱོ་ནི་འི་ལམ་ཉ་གོ་ཁ་ཨིན།

གནས་སྤྱི་འི་གོ་རིམ།

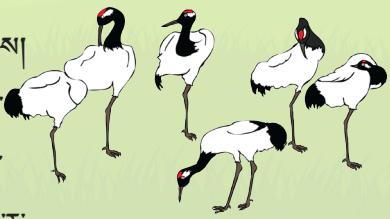

ཁྱང་ཁྱང་ཆུ་གནས་སྤྱི་མ་འགྱོ་བའི་ཉེ་མ་ ཁོང་རའི་བཟའ་ཚང་དང་སྟེ་ཚན་ འབད་ ཆུ་གཅང་འདམ་གཅང་ཡོད་ས་ལུ་ལྷོ་འཚོལ་ཏེ་བཟའཁ་ཨིན། དེའི་ སྐབས་ལུ་ ཁོང་ཆུ་གི་གཟུགས་ཡང ཉམ་ཆུགས་བཅུག་དོ་ཡོད་པ་ཨིན་མས། གནམ་སོ་ཁ་ གནས་སྤྱི་བའི་དུས་ཚོད་དང་ གནམ་ལྷར་ཀྱི་སྟོད་གནས་ལུ་ ལྷོད་པ་དང་ ཁྱང་ཁྱང་གཉན་གྱོགས་མེད་མི་ཆུ་ ན་གཞོན་ཀྱི་སྟེ་ཚན་སོ་སོར་ བཟོ་དོ་ཡོད་པ་མས། ལོ་ན་ཏ་ལམ་ཆས་མི་ཆུ་གིས་ཡང་ཕལ་ཕལ་ར་ ཁོང་ར་ དང་བསྡུན་པའི་གཉན་གྱོགས་འཚོལཁ་ཨིན་མས།

All rights reserved.
No reproduction of any part may take place without the written permossion of the Royal Society for Protection of Nature.

Royal Society for Protection of Nature
Funded by : KNCF

P.O. Box :325, Lhado Lam, Kawajangsa
Thimphu:Bhutan

www.rspnbhutan.org

ISBN No : 736498236482364862340